

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, www.mswia.gov.pl/en. Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of the Interior and Administration for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, www.mswia.gov.pl. Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC.

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

SEKCJA CZWARTA

**SPRAWA STOWARZYSZENIE WIETNAMCZYKÓW W POLSCE
„SOLIDARNOŚĆ I PRZYJAŹŃ” przeciwko POLSCE**

(Skarga nr 7389/09)

WYROK

STRASBURG

2 maja 2017 r.

Wyrok jest ostateczny, ale może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie Stowarzyszenie Wietnamczyków w Polsce „Solidarność i Przyjaźń” przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Sekcja Czwarta), zasiadając jako Komitet w składzie:

Nona Tsotsoria, *Przewodnicząca,*

Krzysztof Wojtyczek,

Marko Bošnjak, *sędziowie,*

i Andrea Tamietti, *Zastępca Kanclerza Sekcji,*

Obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 kwietnia 2017 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 7389/09) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez Stowarzyszenie Wietnamczyków w Polsce „Solidarność i Przyjaźń” – stowarzyszenie pozarządowe zarejestrowane w Warszawie dnia 23 stycznia 2009 r.

2. Skarżące stowarzyszenie reprezentował pan A. Bodnar, prawnik z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Rząd polski („Rząd”) reprezentowała jego pełnomocniczka – pani J. Chrzanowska z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżące stowarzyszenie zarzuciło, że jego prawo do pokojowego zgromadzenia zostało naruszone, ponieważ władze krajowe nie zezwoliły na przeprowadzenie dwóch demonstracji planowanych na maj 2008 r. Zarzuciło również, że nie miało do dyspozycji żadnej procedury, która umożliwiłaby mu uzyskanie ostatecznej decyzji przed zaplanowaną datą demonstracji.

4. Dnia 13 października 2014 r. skarga została zakomunikowana Rządowi.

STAN FAKTYCZNY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Okoliczności sprawy przedstawione przez skarżące stowarzyszenie można podsumować w następujący sposób:

A. Kontekst sprawy

6. Skarżące stowarzyszenie reprezentuje interesy wietnamskich przedsiębiorców, którzy wynajmują stoiska sprzedaży detalicznej w centrum handlowym specjalizującym się w towarach z Azji, które znajduje się w Wólce Kosowskiej, w gminie Lesznówola, ok. 20 km na południe od Warszawy. Skarżące stowarzyszenie zamierzało zorganizować demonstrację, aby zaprotestować przeciwko praktykom biznesowym spółki X prowadzącej centrum handlowe, takim jak np. podniesienie czynszów o 300%.

7. Wólka Kosowska to wieś licząca ok. 700 mieszkańców, w której zarejestrowanych jest ponad 400 firm. Większość z nich znajduje się w halach magazynowych mieszczących się wzdłuż ul. Nadrzecnej.

B. Postępowanie dotyczące demonstracji planowanej na 19 maja 2008 r.

8. W dniu 12 maja 2008 r. skarżące stowarzyszenie, działając za pośrednictwem swojego prawnika, poinformowało wójta gminy Lesznówola o zamiarze zorganizowania demonstracji dnia 19 maja 2008 r. Wskazało, że wydarzenie to rozpoczęłoby się o godz. 7.00 i zakończyło o godz. 10.00, a w jego trakcie przedstawiciele skarżącego stowarzyszenia wygłosiliby przemowy. Następnie przedstawicielom firmy X zostałyby wręczona petycja. Demonstracja miała się odbyć na ul. Nadrzecnej w Wólce Kosowskiej. Według szacunków organizatorów liczba uczestników miała wynosić 150. Wyjaśnili również, że celem demonstracji było przedstawienie wspólnego oświadczenia na temat trudności spowodowanych przez spółkę X w stosunku do jej najemców w wyniku stosowanych przez tę spółkę nieuczciwych praktyk biznesowych. Próby negocjacji ze spółką zakończyły się niepowodzeniem, a zatem konieczne było zorganizowanie wspólnej akcji. Organizatorzy zapewnili wójta, że demonstracja będzie pokojowa.

Na prośbę wójta, dnia 12 maja 2008 r. prawnik reprezentujący skarżące stowarzyszenie sprecyzował, że demonstracja odbędzie się na ul. Nadrzecnej 16, naprzeciwko dwóch hal magazynowych.

9. Dnia 14 maja 2008 r. wójt wydała decyzję, w której zakazała demonstracji ze względu na fakt, że jej odbycie mogłoby zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach (art. 8 ust. 2 ustawy – Prawo o zgromadzeniach). Powody decyzji wójta były następujące:

„Ul. Nadrzeczna jest główną drogą w Wólce Kosowskiej i zapewnia dostęp do al. Krakowskiej jej mieszkańcom i wielu firmom zlokalizowanym [na tej ulicy], ich dostawcom i pracownikom. Należy podkreślić, że na tej ulicy panuje duży ruch, zwłaszcza rano (i wieczorami), co ma wpływ na ruch w al. Krakowskiej. Ul. Nadrzeczna jeżdżą minibusy komunikacji publicznej i autobus szkolny. A zatem zorganizowanie demonstracji na tej ulicy w godz. 7.00-10.00 zablokowałoby całą

długość ulicy i ograniczyło lub nawet uniemożliwiło dojazd samochodem do al. Krakowskiej i dalej w kierunku Grójca. W przypadku wypadku komunikacyjnego utrudnione lub wręcz niemożliwe byłoby działanie policji, straży pożarnej lub pogotowia ratunkowego. Również dostęp mieszkańców Wólki Kosowskiej do lekarza podczas demonstracji mógłby okazać się niemożliwy. To samo dotyczy interwencji straży pożarnej lub policji. Urząd stwierdza, że przeprowadzenie demonstracji na tej ulicy w godzinach szczytu mogłoby zagrażać zdrowiu ludzi.”

10. W dniu 14 maja 2008 r. zarząd spółki X przesłał skarżącemu stowarzyszeniu pismo dotyczące demonstracji planowanej na 19 maja 2008 r. W piśmie przypomniano skarżącemu stowarzyszeniu, że każda demonstracja organizowana na terenie spółki będzie nielegalna. Zarząd odniósł się także do ulotek dystrybuowanych przez skarżące stowarzyszenie, również bez jego zgody, w których wzywano do demonstracji i blokady terenu. Zdaniem spółki jedynym celem takich działań było wprowadzenie zamętu i nie mogły one wpłynąć na jej stanowisko w sprawie kwestionowanych działań. Na zakończenie wezwano skarżące stowarzyszenie do zaprzestania organizowania nielegalnych demonstracji na terenie należącym do spółki X. W razie niedostosowania się stowarzyszenia do tych zaleceń spółka X podjęłaby wszelkie niezbędne kroki prawne i zgłosiła sprawę organom ścigania. Następnego dnia zarząd spotkał się z wójtem Lesznawoli.

11. Dnia 16 maja 2008 r. skarżące stowarzyszenie złożyło odwołanie od decyzji z dnia 14 maja 2008 r. (zob. pkt 9 powyżej). Wskazywało w nim, że demonstracja zajmie tylko niewielką część ulicy i że istnieją inne ulice, którymi można dostać się do sklepów i do centrum miejscowości. Do al. Krakowskiej również można dojechać innymi ulicami. Planowana demonstracja nie zablokowałaby całej ulicy i nie uniemożliwiłaby przejazdu samochodom i autobusom. Ponadto zbyt daleko idące było stwierdzenie, że demonstracja uniemożliwiłaby mieszkańcom uzyskanie pomocy medycznej a służbom ratunkowym dotarcie do mieszkańców w nagłych wypadkach. Skarżące stowarzyszenie podkreślało, że ustawa – Prawo o zgromadzeniach przywoływana przez wójta przewiduje zakazanie demonstracji tylko w wyjątkowych przypadkach, a urząd nie wykazał, że występują one w przedmiotowej sprawie. Wójt przyjął argumenty spółki X, która bała się demonstracji, a tym samym ograniczyła przysługujące stowarzyszeniu konstytucyjne prawo do wolności zgromadzeń.

12. Demonstracja planowana na 19 maja 2008 r. nie odbyła się. Tego samego dnia skarżące stowarzyszenie wysłało faks do biura wójta z informacją, że demonstracja się nie odbędzie.

13. W dniu 24 lipca 2008 r. wojewoda uchylił kwestionowaną decyzję i umorzył postępowanie jako bezprzedmiotowe ze względu na fakt, że demonstracja miała się odbyć dwa miesiące wcześniej. Decyzja została dostarczona prawnikowi skarżącego stowarzyszenia w dniu 25 sierpnia 2008 r.

C. Postępowanie dotyczące demonstracji planowanej na 26 maja 2008 r.

14. W dniu 16 maja 2008 r. skarżące stowarzyszenie poinformowało wójta gminy Lesznów o zamiarze zorganizowania demonstracji w tym samym miejscu dnia 26 maja 2008 r. Demonstracja miała trwać krócej niż poprzednio planowana demonstracja, a mianowicie od godz. 7.00 do godz. 8.30. Skarżące stowarzyszenie zapewniło wójta, że wszystkie autobusy komunikacji publicznej i autobusy szkolne, jak również pojazdy służb ratunkowych, będą mogły przejechać.

15. Dnia 21 maja 2008 r. wójt wydała decyzję, w której zakazała demonstracji na podstawie tych samych przepisów prawnych, co poprzednio i przedstawiając podobne argumenty. Wójt podkreśliła fakt, że Wólka Kosowska ma ok. 700 mieszkańców, a niektórzy z nich korzystają z ul. Nadrzecznej, aby dostać się rano do pracy i szkoły. Ponadto we wsi zarejestrowanych jest ok. 400 firm, z których większość jest zlokalizowana na obszarze planowanej demonstracji. Dostęp tych przedsiębiorców i dostaw na ten teren zostałby uniemożliwiony. Ul. Nadrzeczna jest ulicą jednopasmową bez chodnika. Planowana demonstracja spowodowałaby zablokowanie tej drogi, utrudniając dostęp do wielu firm. W takich okolicznościach służby ratunkowe również nie miałyby dostępu do tej strefy.

16. Dnia 23 maja 2008 r. skarżące stowarzyszenie odwołało się od tej decyzji. Wskazano, że większość przedsiębiorców pracujących w tych halach magazynowych zamierzało wziąć udział w demonstracji. Ponadto wójt nie zauważyła, że czas trwania planowanej demonstracji został skrócony o połowę, aby dostosować się do argumentów przedstawionych przez nią w jej pierwszej decyzji z dnia 14 maja 2008 r. (zob. pkt 9 powyżej). Skarżące stowarzyszenie stwierdziło również, że gdyby zastosowano taką samą logikę, wiele dużych demonstracji w Warszawie nie odbyłoby się, gdyż protestujący często blokują dostęp do budynków rządowych.

17. Demonstracja planowana na 26 maja 2008 r. nie odbyła się.

18. Wojewoda mazowiecki wydał decyzję dnia 24 lipca 2008 r., uchylając kwestionowaną decyzję wójta i umarzając sprawę. Uzasadnienie było identyczne jak w przypadku decyzji wydanej tego samego dnia, ale dotyczącej demonstracji planowanej na 19 maja 2008 r. (zob. pkt 13 powyżej).

19. Decyzja została dostarczona prawnikowi skarżącego stowarzyszenia w dniu 25 sierpnia 2008 r.

D. Demonstracja planowana na 2 października 2008 r.

20. W dniu 1 września 2008 r. skarżące stowarzyszenie poinformowało wójta Lesznawoli o demonstracji planowanej na 2 października 2008 r. Czas, miejsce i cel demonstracji były takie same jak w dwóch poprzednich przypadkach. W dniu 8 września 2008 r. wójt zakazała demonstracji z identycznych powodów, jak te podane w jej poprzednich decyzjach w sprawie skarżącego stowarzyszenia (zob. pkt 9 i 15 powyżej). Stwierdziła, że zakłócenia komunikacyjne uniemożliwiłyby interwencję policji lub innych służb ratunkowych. Przeprowadzenie demonstracji mogłoby zatem stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.

21. Po odwołaniu złożonym przez skarżące stowarzyszenie, w dniu 18 września 2008 r. wojewoda mazowiecki uchylił decyzję wójta. Podkreślił znaczenie konstytucyjnego prawa do wolności zgromadzeń, które dotyczy również zgromadzeń o charakterze niepolitycznym odbywających się w miejscu publicznym. Wojewoda stwierdził, że zakaz demonstracji powinien być traktowany jako środek ostateczny i że takie drastyczne ograniczenie wolności zgromadzeń jest ograniczone do sytuacji, gdy prawa chronione konstytucją są bezpośrednio i poważnie zagrożone. Ponadto każda ocena zagrożenia powinna opierać się na faktach, a nie przypuszczeniach. A zatem wniosek wójta, że zakłócenia w ruchu zagroziłyby zdrowiu ludzi, był błędny. Nie było podstaw do wydania decyzji o zakazie demonstracji.

Demonstracja planowana na 2 października 2008 r. odbyła się.

E. Trybunał Konstytucyjny

22. W dniu 24 października 2008 r. skarżące stowarzyszenie złożyło skargę do Trybunału Konstytucyjnego. Powołało się na art. 57 Konstytucji, który gwarantuje wolność zgromadzeń.

23. W dniu 9 maja 2009 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił rozpatrzenia skargi. Trybunał uznał, że aby nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej, skarżące stowarzyszenie powinno złożyć skargę na decyzje wojewody z dnia 24 lipca 2008 r. do Okręgowego Sądu Administracyjnego (zob. pkt 13 i 18 powyżej).

24. Odwołanie skarżącego stowarzyszenia od tej decyzji zostało ostatecznie odrzucone jako złożone po terminie w dniu 16 września 2010 r.

II. WŁAŚCIWE DLA SPRAWY PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

25. Przepisy prawne obowiązujące w danym czasie i kwestie praktyki są określone w wyroku w sprawie *Bączkowski i Inni przeciwko Polsce*, skarga nr 1543/06, §§ 28-44, 3 maja 2007 r.

26. W dniu 18 września 2014 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok (sprawa nr K 44/12) w sprawie zgodności z Konstytucją niektórych

postanowień ustawy – Prawo o zgromadzeniach. Uznał, że wiele postanowień tej ustawy jest niezgodnych z Konstytucją. Trybunał uznał na przykład, że ustawa ta nie chroni w wystarczającym stopniu małych zgromadzeń liczących mniej niż 15 osób. Zbadał również obowiązek zawiadomienia władz o planowanym zgromadzeniu z co najmniej trzydniowym wyprzedzeniem i uznał go za niekonstytucyjny.

27. Trybunał Konstytucyjny zbadał również skuteczność krajowych środków prawnych i uznał, że system prawny nie stanowi, że ostateczna decyzja o zakazie zgromadzenia musi być uzyskana przed jego planowaną datą. Procedura odwoławcza była nieskuteczna z uwagi na nieodpowiednie terminy określone w ustawie. Trybunał uznał, że prawo nie tylko nie zapewnia odpowiedniej ilości czasu organowi administracyjnemu na podjęcie działań, ale też zupełnie nie uwzględnia faktu, że sądy mogą badać decyzję danego organu.

28. W dniu 24 lipca 2015 r. Parlament przyjął nową ustawę – Prawo o zgromadzeniach, która weszła w życie dnia 29 września 2015 r.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 13 W ZWIĄZKU Z ART. 11 KONWENCJI

29. Skarżące stowarzyszenie zarzuciło, na mocy art. 13 Konwencji w związku z art. 11 Konwencji, że nie dysponowało skutecznym środkiem odwoławczym przeciwko domniemanemu naruszeniu jego wolności zgromadzeń. Stwierdziło w szczególności, że nie dysponowało żadną procedurą umożliwiającą mu uzyskanie ostatecznej decyzji przed terminem planowanych demonstracji. Przepisy te mają następujące brzmienie:

Art. 11

„1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się oraz do swobodnego stowarzyszania się, włącznie z prawem tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla ochrony swoich interesów.

2. Wykonywanie tych praw nie może podlegać innym ograniczeniom niż te, które określa ustawa i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa państwowego lub publicznego, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwu, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób. Niniejszy przepis nie stanowi przeszkody w nakładaniu zgodnych z prawem ograniczeń korzystania z tych praw przez członków sił zbrojnych, policji lub administracji państwowej.”.

Art. 13

„Każdy, kogo prawa i wolności zawarte w niniejszej Konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe.”.

A. Dopuszczalność

30. Rząd podniósł dwa zarzuty przedwstępne. Po pierwsze, dowodził, że skarżące stowarzyszenie straciło swój „status ofiary”, gdyż mogło skutecznie przeprowadzić demonstrację kilka miesięcy później (zob. pkt 21 powyżej). Ponadto stowarzyszenie postanowiło nie organizować demonstracji zaplanowanej pierwotnie na dzień 19 maja 2008 r. W związku z tym Rząd odniósł się do faksu przesłanego przez skarżące stowarzyszenie wójtowi gminy Lesznówola dnia 19 maja 2008 r., w którym stowarzyszenie informuje, że demonstracja się nie odbędzie (zob. pkt 12 powyżej).

31. Po drugie, Rząd podniósł, że skarżące stowarzyszenie nie wyczerpało krajowych środków odwoławczych, gdyż nie złożyło odwołania do sądów administracyjnych od decyzji wojewody. Takie odwołanie umożliwiłoby skarżącemu stowarzyszeniu domaganie się odszkodowania w odrębnym postępowaniu lub skuteczne złożenie kolejnej skargi do Trybunału Konstytucyjnego.

32. Skarżące stowarzyszenie zakwestionowało wszystkie te argumenty. Nie zgodziło się ze stanowiskiem Rządu, że dobrowolnie zdecydowało się nie organizować demonstracji. Jak pokazują okoliczności sprawy, w dniu 19 maja 2008 r., czyli w dniu planowanej demonstracji, decyzja wójta zakazująca tej demonstracji była w mocy. Niechęci skarżącego stowarzyszenia do przeprowadzenia nielegalnej demonstracji, co stanowiłoby wykroczenie zagrożone karą do 14 dni pozbawienia wolności, nie należy rozumieć jak zmiany zdania o przeprowadzeniu zgromadzenia.

33. Skarżące stowarzyszenie podniosło również, że fakt, iż otrzymało pozwolenie na demonstrowanie po uchyleniu trzeciej decyzji wójta Lesznówoli przez wojewodę mazowieckiego wykazał jedynie, że wszystkie trzy decyzje wójta nie miały jakiegokolwiek uzasadnienia. Trzecia demonstracja odbyła się jakieś pięć miesięcy później i nie należy uznawać, że anuluje to zakazanie dwóch demonstracji w maju 2008 r. i pozbawia skarżące stowarzyszenie prawa do skutecznego środka odwoławczego w tym zakresie.

34. Trybunał uznaje, że argument Rządu mówiący, iż skarżące stowarzyszenie nie może twierdzić, że padło ofiarą naruszenia praw i kwestia tego, czy mogło ono skutecznie zakwestionować zestaw zasad prawnych regulujących wykonywanie przez nie wolności zgromadzeń, rodzą pytania ściśle powiązane z przedmiotem skargi.

35. Trybunał odpowiednio dołącza zarzuty Rządu dotyczące niedopuszczalności z powodu braku „statusu ofiary” i niewyczerpania krajowych środków odwoławczych do przedmiotu sprawy (zob. *mutatis mutandis*, *Bączkowski i Inni przeciwko Polsce*, skarga nr 1543/06, §§ 45-48, 3 maja 2007 r.).

36. Trybunał zauważa, że przedmiotowa skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu art. 35 ust. 3 lit. a Konwencji. Zauważa ponadto, że nie jest ona niedopuszczalna w oparciu o żadne inne przesłanki. Musi zatem zostać uznana za dopuszczalną.

B. Przedmiot sprawy

1. Argumenty stron

37. Skarżące stowarzyszenie zarzuciło, że gdy wydawano decyzje w pierwszej instancji o zakazie demonstracji, nie dysponowało żadną skuteczną procedurą umożliwiającą mu uzyskanie ostatecznej decyzji przed planowaną datą demonstracji.

38. Skarżące stowarzyszenie uznało, że demonstracje były bardzo ważne dla społeczności wietnamskiej, a zatem ich termin miał zasadnicze znaczenie. Były związane z konkretną sytuacją, a mianowicie z podwyżką czynszów za powierzchnie detaliczne o 300%, narzuconą przez spółkę X, oraz z odmową podjęcia negocjacji z najemcami przez tę spółkę. Ponadto skarżące stowarzyszenie poinformowało władze o pierwszej i drugiej demonstracji odpowiednio na 7 i 10 dni wcześniej, co należy uznać za powiadomienie z odpowiednim wyprzedzeniem. Odwołania od decyzji wójta również zostały złożone terminowo, dwa dni po wydaniu decyzji. Te fakty dowiodły, że skarżące stowarzyszenie nie ponosi żadnej odpowiedzialności za nierozpatrzenie sprawy przez władze przed terminem planowanych wydarzeń.

Skarżące stowarzyszenie stwierdziło, że prawo krajowe nie gwarantuje możliwości weryfikacji decyzji wydanej w pierwszej instancji przed zaplanowaną datą wydarzenia. Samo oświadczenie *post hoc*, że zakaz był nielegalny, nie było wystarczające do spełnienia wymogów art. 13 Konwencji.

39. Rząd nie złożył żadnych oświadczeń w stosunku do zasadności skargi na mocy art. 13 Konwencji.

2. Ocena Trybunału

40. W przypadku dającego się uzasadnić roszczenia (*arguable claim*), że jakieś działanie ze strony władz może naruszać prawo jednostki do wolności zgromadzeń, chronione art. 11 Konwencji, w art. 13 Konwencji znajduje się wymóg zapewnienia krajowego środka odwoławczego umożliwiającego właściwemu organowi krajowemu rozpatrzenie przedmiotu odpowiedniej

skargi na podstawie Konwencji i przyznanie odpowiedniego zadośćuczynienia, chociaż Układające się Państwa mają pewien zakres swobody w odniesieniu do sposobu realizacji ich zobowiązań na mocy tego przepisu (zob. *mutatis mutandis* i spośród wielu innych orzeczeń, *Chahal przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, 15 listopada 1996 r., § 145, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V).

41. W niniejszej sprawie skarżące stowarzyszenie zamierzało protestować w imieniu kilkuset przedsiębiorców, w większości pochodzenia wietnamskiego, którzy wynajmowali powierzchnię detaliczną od spółki X. Spółka ta w sposób drastyczny zmieniała warunki najmu i odmówiła ich renegocjowania z najemcami. Kwestia ta była w wyraźny sposób bardzo ważna dla zaangażowanych przedsiębiorców a terminy wydarzeń miały kluczowe znaczenie, aby protest miał jakąkolwiek szansę na powodzenie. Jednak organy krajowe zakazały demonstracji, które skarżące stowarzyszenie planowało zorganizować w dniu 19 i 26 maja 2008 r. Decyzje te obowiązywały w dniach, w których zaplanowane były demonstracje. Przeprowadzenie demonstracji byłoby zatem nielegalne i mogłoby doprowadzić do sankcji prawnych. Trybunał uznaje zatem, że decyzji skarżącego stowarzyszenia o ich nieprzeprowadzaniu nie należy rozumieć jako wycofania się z zamiaru demonstrowania.

42. W tym okolicznościach nie ulega wątpliwości, że skarżące stowarzyszenie miało dające się uzasadnić roszczenie w rozumieniu orzecznictwa Trybunału, a zatem miało prawo do środka odwoławczego spełniającego wymogi art. 13.

43. Biorąc pod uwagę fakt, że termin wydarzenia publicznego jest istotny dla organizatorów i uczestników, organizatorzy muszą w odpowiednim terminie powiadomić właściwe organy. Skarżące stowarzyszenie poinformowało wójta Lesznawoli o pierwszej planowanej demonstracji z siedmiodniowym wyprzedzeniem (zob. pkt 8 powyżej) a o drugiej z dziesięciodniowym wyprzedzeniem (zob. pkt 14 powyżej). Nie można zatem powiedzieć, że zawiadomienie zostało przekazane ze zbyt krótkim wyprzedzeniem, a władze nie miały wystarczająco dużo czasu na działanie (dla porównania i kontrastu, *Stowarzyszenie „Poznańska Masa Krytyczna” przeciwko Polsce* (dec.), skarga nr 26818/11, § 37, 22 października 2013 r., gdzie zawiadomienie przekazano tylko z trzydniowym wyprzedzeniem).

44. Trybunał uznaje również za uderzające, że dwie decyzje wójta Lesznawoli wydane dnia 19 i 21 maja 2008 są oparte na tych samych argumentach. Jediną podstawą zakazu obu demonstracji było to, że spowodowałyby one zakłócenia w ruchu. Trybunał zauważa, że w drugim zawiadomieniu o demonstracji planowanej na 29 maja 2008 r. skarżące stowarzyszenie wskazało, że istnieją alternatywne drogi jako rozwiązanie dla rozładowania korka, zapewniło wójta, że służby ratunkowe będą miały umożliwiony przejazd i ograniczyło demonstrację do niewielkiej części

drogi. Zaproponowało ponadto krótszy czas planowanej demonstracji w celu uwzględnienia obaw wójta dotyczących domniemyanych zagrożeń dla ruchu (zob. pkt 14 powyżej). Jednakże w decyzji z 21 maja 2008 r. zakazującej drugiej proponowanej demonstracji wójt w ogóle nie uwzględniła tych elementów i powtórzyła swoje wcześniejsze argumenty (zob. pkt 15 powyżej).

45. Trybunał powtarza w tym kontekście, że Układające się Państwa mogą nakładać ograniczenia dotyczące demonstracji w określonym miejscu ze względów bezpieczeństwa publicznego (zob. *Disk i Kesk przeciwko Turcji*, skarga nr 38676/08, § 29, 27 listopada 2012 r.). Jednakże, chociaż demonstracja w miejscu publicznym może spowodować pewne zakłócenia w normalnym życiu, w tym zakłócenia w ruchu, ważne jest, aby organy publiczne wykazały pewien poziom tolerancji wobec pokojowych zgromadzeń, jeżeli wolność zgromadzeń gwarantowana przez art. 11 Konwencji ma nie zostać pozbawiona swojej treści (zob. *Malofeyeva przeciwko Rosji*, skarga nr 36673/04, § 136, 30 maja 2013 r.).

46. Trybunał powtarza, że pojęcie skutecznego środka odwoławczego implikuje możliwość otrzymania decyzji dotyczącej zatwierdzenia danego wydarzenia przed datą planowanej imprezy (zob. *Bączkowski i Inni*, wyrok cytowany powyżej, § 81). W związku z tym dla efektywności korzystania z wolności zgromadzeń istotne jest, by obowiązujące prawo zawierało rozsądne terminy, w granicach których władze państwowe powinny działać przy wydawaniu decyzji (*ibidem*, § 83).

47. Jednak w danej sprawie władze nie miały żadnego obowiązującego terminu na wydanie ostatecznych decyzji przed datą planowanej demonstracji. Po wydaniu przez wójta decyzji o zakazie obu demonstracji skarżące stowarzyszenie złożyło odwołanie (zob. pkt 11 i 16 powyżej). Jednakże urząd wojewody wydał decyzje ponad dwa miesiące po planowanej dacie demonstracji (zob. pkt 13 i 18 powyżej). W tych okolicznościach skarżące stowarzyszenie nie miało żadnego interesu prawnego w składaniu kolejnych odwołań od tych decyzji do sądów administracyjnych, którym ich rozpatrzenie zajęłoby kolejne kilka miesięcy. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 września 2014 r. zauważył brak skuteczności krajowej procedury odwoławczej, która nie zapewniała uzyskania ostatecznej decyzji o zakazie zgromadzenia przed jego planowaną datą (zob. pkt 27 powyżej).

48. Z uwagi na charakter demokratycznej debaty czas publicznego zgromadzenia, na którym zostaną przedstawione pewne opinie, może być wyjątkowo istotny dla politycznej i społecznej wagi takiego zgromadzenia. Wolność zgromadzeń może być pozbawiona znaczenia, jeśli nie można korzystać z niej w odpowiednim czasie (zob. *Bączkowski i Inni*, wyrok cytowany powyżej, § 82).

49. Trybunał uznaje zatem, że w przedmiotowej sprawie środki odwoławczy dostępne skarżącemu stowarzyszeniu, a mianowicie odwołanie

od decyzji wójta, miał charakter *post hoc*. Środek ten nie mógł przynieść odpowiedniego zadośćuczynienia za domniemane naruszenia Konwencji (zob. *Bączkowski i Inni*, wyrok cytowany powyżej, § 83, i *Alekseyev przeciwko Rosji*, skargi nr 4916/07, 25924/08 i 14599/09, § 99, 21 października 2010 r.).

50. Trybunał zauważa wreszcie, że kilka miesięcy później skarżące stowarzyszenie podjęło trzecią próbę zorganizowania demonstracji. Demonstracja planowana na 2 października 2008 r. odbyła się, ponieważ wojewoda mazowiecki szybko anulował decyzję wójta zakazującą tej demonstracji (zob. pkt 21 powyżej). Należy podkreślić, że szczegóły dotyczące planowanych demonstracji – ich cel i miejsce – były takie same jak w przypadku demonstracji planowanych na maj 2008 r., które stanowią przedmiot niniejszej sprawy. Ponadto wszystkie trzy decyzje wójta zakazujące demonstracji planowanych przez skarżące stowarzyszenie były wydane w oparciu o podobne argumenty. Główna różnica polegała na tym, że tym razem skarżące stowarzyszenie poinformowało wójta o planowanej demonstracji z trzydziestodniowym wyprzedzeniem – najwcześniej jak było to możliwe zgodnie z prawem (zob. *Stowarzyszenie „Poznańska Masa Krytyczna” przeciwko Polsce*, decyzja cytowana powyżej, § 37). Ponadto wojewoda mazowiecki szybko rozpatrzył odwołanie skarżącego stowarzyszenia, przed datą planowanej demonstracji. Trybunał zgadza się z uzasadnieniem i wnioskiem wojewody wydanym dnia 18 września 2008 r., w którym wojewoda podkreślił znaczenie prawa do pokojowych zgromadzeń i wskazał, że wszelkie ograniczenia w tym zakresie muszą być rygorystycznie interpretowane i oparte na faktach a nie przypuszczeniach (zob. pkt 21 powyżej). Trybunał uznaje, że fakt, iż wojewoda uchylił zakaz wydany przez wójta i że demonstracja zaplanowana na 2 października 2008 r. odbyła się i nie spowodowała żadnych zakłóceń, nie tylko nie pozbawiają skarżącego stowarzyszenia statusu ofiary, ale wzmacniają jego argument, że zakaz demonstracji planowanych na maj 2008 r. powinien zostać niezwłocznie zweryfikowany przez wojewodę.

51. Trybunał uznaje zatem, że skarżące stowarzyszenie było pozbawione skutecznego krajowego środka odwoławczego w odniesieniu do skargi dotyczącej zakazu dwóch manifestacji planowanych na maj 2008 r. Konsekwentnie Trybunał oddala zarzuty przedwstępne Rządu dotyczące nieposiadania przez skarżące stowarzyszenie statusu ofiary i niewyczerpania środków krajowych i stwierdza, iż doszło do naruszenia art. 13 w związku z art. 11 Konwencji.

IV. ZARZUT NARUSZENIA ART. 11 KONWENCJI

52. Skarżące stowarzyszenie zarzuciło, że jego prawo do wolności zgromadzeń zostało naruszone, ponieważ władze krajowe nie zezwoliły mu

na przeprowadzenie dwóch pokojowych demonstracji planowanych na maj 2008 r. Przywołało art. 11 Konwencji.

53. Uwzględniając swoje ustalenia dotyczące art. 13 rozpatrywanego w związku z art. 11 (zob. pkt 51 powyżej) Trybunał nie uważa za niezbędne rozpatrywania dopuszczalności i przedmiotu skargi skarżącego odrębnie na mocy samego art. 11 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

54. Art. 41 Konwencji stanowi, że:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi taka potrzeba, o przyznaniu słusznego zadośćuczynienia pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

55. Skarżące stowarzyszenie domagało się 10.000 euro (EUR) jako zadośćuczynienia za krzywdę.

56. Rząd kwestionował wysokość żądanej kwoty.

57. Mając na uwadze stosowaną przez siebie praktykę i wydając wyrok na zasadzie słuszności Trybunał przyznaje skarżącemu stowarzyszeniu 5.000 EUR jako zadośćuczynienie.

B. Koszty i wydatki

58. Skarżące stowarzyszenie domagało się również 750 EUR na pokrycie kosztów i wydatków poniesionych w związku z postępowaniem przed Trybunałem. Kwota ta została obliczona na podstawie piętnastu godzin pracy według stawki 50 EUR za godzinę.

59. Rząd kwestionował to roszczenie.

60. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału skarżącemu przysługuje prawo do zwrotu poniesionych kosztów tylko wtedy, gdy zostanie wykazana zasadność i konieczność ich poniesienia oraz gdy są zasadne co do kwoty. W niniejszej sprawie, uwzględniając dokumenty znajdujące się w posiadaniu Trybunału oraz powyższe kryteria, Trybunał przyznaje roszczenie w całości.

C. Odsetki za zwłokę

61. Trybunał uznaje za stosowne, aby odsetki za zwłokę były naliczane według marginalnej stopy oprocentowania kredytu Europejskiego Banku Centralnego, powiększonej o trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Dolączy* zarzuty przedwstępne Rządu do przedmiotu sprawy i je oddala;
2. *Orzeka*, że skarga na mocy art. 13 w związku z art. 11 Konwencji jest dopuszczalna;
3. *Uznaje*, że nie jest konieczne wydanie rozstrzygnięcia w sprawie dopuszczalności i przedmiotu skargi na mocy samego art. 11 Konwencji rozpatrywanego odrębnie;
4. *Uznaje*, że doszło do naruszenia art. 13 w związku z art. 11 Konwencji;
5. *Uznaje*,
 - a) że pozwane państwo musi wypłacić skarżącemu stowarzyszeniu, w terminie trzech miesięcy, następujące kwoty przeliczone na walutę pozwanego państwa według kursu obowiązującego w dniu rozliczenia:
 - (i) 5.000 EUR (pięć tysięcy euro) powiększone o ewentualny podatek, jaki może zostać nałożony, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę;
 - (ii) 750 EUR (siedemset pięćdziesiąt euro) powiększone o ewentualny podatek, jaki może zostać nałożony na skarżące stowarzyszenie, tytułem poniesionych kosztów i wydatków;
 - b) że od daty upłynięcia wspomnianego wyżej terminu trzech miesięcy do momentu uregulowania należności od powyższych kwot naliczane będą odsetki zwykłe według marginalnej stopy oprocentowania kredytu Europejskiego Banku Centralnego za okres opóźnienia, powiększonej o trzy punkty procentowe.
6. *Oddala* pozostałe roszczenia skarżącego stowarzyszenia o słuszne zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i notyfikowano na piśmie w dniu 2 maja 2017 r., zgodnie z regułą 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Andrea Tamietti
Zastępca Kanclerza

Nona Tsotsoria
Przewodnicząca